

บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ
: การศึกษาเชิงวิเคราะห์

นางสาววาสนา บุญสม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-874-7

019610

1174/5296

WOMEN 'S ROLE IN LUANG VICHIT-VADAKAN'S NOVELS
AND SHORT STORIES : AN ANALYTICAL STUDY

Ms. Wasna Boonsom

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Thai

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-874-7

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วาสนา บุญล้อม : บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์ (WOMEN'S ROLE IN LUANG VICHIT-VADAKAN'S NOVELS AND SHORT STORIES : AN ANALYTICAL STUDY) อ.ที่ปรึกษา : ศ.วีชัย รมยะนันท์, รศ.ดร. ลัมปิติ จันทร์วงศ์, 202 หน้า. ISBN 974-581-874-7

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ โดยพิจารณาวิเคราะห์จากผลงานวรรณกรรมประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น ประกอบกับงานประเภทอื่นที่แสดงทัศนะของหลวงวิจิตรวาทการ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้หญิง ตลอดจนศึกษาภูมิหลังทางสังคมเพื่อประกอบการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์งานเขียนประเภทนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ พบว่าลักษณะตัวละครฝ่ายหญิงในวรรณกรรมดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากสภาพความเปลี่ยนแปลงในสังคม และจากผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของหลวงวิจิตรวาทการ อิทธิพลเหล่านี้มีส่วนให้หลวงวิจิตรวาทการนิยมใช้ตัวละครฝ่ายหญิงเป็นตัวละครเอก และแสดงบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่งทำให้นวนิยายและเรื่องสั้นเหล่านั้นมีลักษณะที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาค้นคว้า การสร้างตัวละครฝ่ายหญิงให้มีบทบาทสำคัญในเรื่อง เช่น มีบทบาทเป็นผู้นำในระดับครอบครัว ระดับประเทศและระดับโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคม และทางด้านการเมือง แทนที่จะเป็นผู้ตามเหมือนที่ปรากฏในสังคม นอกจากนี้ผู้หญิงยังสามารถช่วยเหลือผู้ชายในการป้องกันประเทศ อีกทั้งยังสามารถพัฒนาทางด้านความรู้ ความสามารถ และสติปัญญาของตนได้เหมาะสม การสร้างตัวละครฝ่ายหญิงให้มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ จึงนับเป็นการท้าทายทางความคิดทางหนึ่ง

สรุปได้ว่าจุดประสงค์ในการแตงนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการมิได้ประสงค์เพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่ต้องการเสนอทัศนะเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคมของผู้หญิงไทยอีกด้วย

ภาควิชา ..... ภาควิชาไทย
สาขาวิชา ..... วรรณคดีไทย
ปีการศึกษา 2535

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อันดียิ่งของศาสตราจารย์
 วัชรวิ รมยะนันท์ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ จันทรวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา
 ผู้ให้ทั้งความรู้ คำแนะนำที่มีประโยชน์ และสละเวลาช่วยตรวจแก้ด้วยความเอาใจ
 ใส่ตลอดเวลาการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ประคอง นิมมานเหมินท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารดา กิระนันท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้
 ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลงอย่างเรียบร้อย

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการผู้บริหารภายใน โรงเรียน
 กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ที่อนุญาตให้ลาศึกษาต่อเป็นเวลา 2 ปี ขอขอบพระคุณ
 ดร. พิษณุ สุนทรารักษ์ รวมทั้งนางวิจิตรา รังสิยานนท์ (วิจิตรวาทการ) ผู้ให้ราย
 ละเอียดเกี่ยวกับชีวิตการครองเรือนของหลวงวิจิตรวาทการและ ขอขอบพระคุณทาง
 ครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน ตลอดจนขอขอบคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์
 ทางด้านการพิมพ์ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมุติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2 ชีวิตประวัติของหลวงวิจิตรวาทการที่มีผลต่อการกำหนดบทบาทผู้หญิงใน นวนิยายและเรื่องสั้นของเขา.....	9
2.1 ชีวิตเยาว์วัยและการครองสมณเพศ.....	9
2.2 ชีวิตการทำงาน.....	15
2.3 ชีวิตการครองเรือน.....	21

3	สถานภาพและบทบาทผู้หญิงในสังคมไทย.....	29
3.1	สถานภาพและบทบาทผู้หญิงไทยก่อนรับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก.....	29
3.2	สถานภาพและบทบาทผู้หญิงไทยหลังรับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก.....	37
4	ลักษณะของตัวละครฝ่ายหญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ.....	49
4.1	ลักษณะทั่วไป.....	50
4.2	การศึกษา.....	61
4.3	ฐานะทางสังคม.....	63
4.4	อาชีพ.....	65
5	บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ.....	69
5.1	บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ.....	70
5.1.1	บทบาทในครอบครัว.....	71
5.1.2	บทบาททางด้านเศรษฐกิจ.....	90
5.1.3	บทบาททางด้านสังคม.....	94
5.1.4	บทบาททางด้านการเมืองการทหาร.....	99
5.2	ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงแสดงบทบาททางด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองการทหาร.....	103
5.3	การเชื่อมโยงบทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ.....	115
5.4	ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตประวัติและบทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ.....	124

บทที่	หน้า	
6	ทัศนะเกี่ยวกับผู้หญิงของหลวงวิจิตรวาทการ.....	130
6.1	แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับชีวิต.....	130
6.2	แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับสังคมและการเมือง.....	134
6.3	แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการครองชีวิตคู่.....	138
6.4	แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับความรัก.....	140
6.5	แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับการหย่าร้าง.....	143
6.6	แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับครอบครัว.....	144
6.7	แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับคุณธรรมบางประการ.....	147
7	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	154
	บรรณานุกรม.....	159
	ภาคผนวก ก.....	168
	ภาคผนวก ข.....	171
	ภาคผนวก ค.....	196
	ประวัติผู้เขียน.....	202